

Politica de utilizare a sistemelor [serviciilor] de inteligență artificială

redacția [denumirea instituției]

Introducere

La baza prezentei politici stă principiul: sistemele [serviciile] de inteligență artificială nu sunt creatori independenți de conținut, ci doar unul dintre instrumentele utilizate de jurnaliști și editori. AI ne poate ajuta să lucrăm mai repede și mai precis, dar decizia privind publicarea materialului, precum și publicarea propriu-zisă a materialului pe site, în conturile redacției pe rețelele sociale și pe orice alte platforme rămâne în continuare în responsabilitatea oamenilor – a angajaților redacției.

Utilizarea AI este permisă numai atunci când servește scopurilor jurnalismului de calitate, consolidează încrederea publicului și respectă Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova, precum și standardele profesionale internaționale: veridicitate, acuratețe, imparțialitate, servirea interesului public și combaterea dezinformării.

Sistemele de AI nu sunt considerate surse de informații și nu au statutul de autor sau editor: responsabilitatea pentru orice conținut sub marca [denumirea mass-media] revine redacției și angajaților specifici.

Stabilim regulile de lucru cu AI într-o politică separată, deoarece pentru noi este important să păstrăm transparența față de public. Această politică continuă politica redacției privind transparența și completează regulile editoriale existente.

Echipa redacției va revizui periodic această politică pe măsură ce tehnologiile și practicile de utilizare a AI în activitatea sa se vor dezvolta.

Mai jos vă prezentăm în detaliu regulile și restricțiile pe care le-am stabilit pentru utilizarea AI în activitatea redacției.

1. Obiectivele și domeniul de aplicare al politicii

1.1. Această politică stabilește principiile și regulile de utilizare a AI în pregătirea, editarea și distribuirea materialelor redacției [denumirea mass-media].

1.2. Regulile sunt obligatorii pentru:

- angajații redacției;
- freelancerilor și autorilor externi;

- contractanților (inclusiv pentru conținut vizual) care creează materiale pentru [denumirea mass-media] în baza unor contracte.

1.3. Dacă anumite instrucțiuni interne intră în contradicție cu prezenta politică, trebuie aplicat standardul mai strict din punctul de vedere al drepturilor omului, al protecției datelor cu caracter personal și al prevenirii dezinformării.

2. Baza juridică

2.1. Politica este elaborată și aplicată în conformitate cu legislația Republicii Moldova, inclusiv:

- Constituția Republicii Moldova (dreptul la viață privată și libertatea de exprimare);
- Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 „Privind protecția datelor cu caracter personal”;
- Codul serviciilor media audiovizuale din Republica Moldova nr. 174 din 8 noiembrie 2018 (cu modificările ulterioare);
- Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova, inclusiv noile completări privind utilizarea AI.

2.2. În cazul unei contradicții între această politică și legislația în vigoare, prioritate are legislația Republicii Moldova. În cazul unei contradicții cu Codul deontologic al jurnalistului, prioritate are Codul.

2.3. Toate deciziile privind utilizarea AI sunt luate ținând cont de practicile și recomandările organismelor de autoreglementare (Consiliul Presei), precum și de deciziile autorităților naționale de reglementare în domeniul audiovizualului.

3. Principiul fundamental: omul decide

3.1. Toate deciziile privind conținutul și modul de publicare sunt luate de oameni – jurnaliști și editori.

3.2. AI poate ajuta în diferite etape ale muncii, dar nu ia decizii editoriale și nu poartă responsabilitatea pentru conținut.

3.3. Responsabilitatea pentru orice publicații și materiale vizuale sub marca [denumirea mass-media] revine redacției și angajaților specifici, în conformitate cu contractele de muncă și regulamentele interne.

4. De ce folosim AI

Folosim AI pentru a dedica mai puțin timp unor operațiuni de rutină, pur tehnice, și mai mult timp unor sarcini jurnalistice cheie: reportaje, investigații, materiale analitice și verificarea faptelor. AI ne ajută să ne orientăm în

mari cantități de informații, să lucrăm mai precis cu textele și elementele vizuale, dar nu înlocuiește munca jurnalistică și nu ne scutește de responsabilitățile profesionale.

AI este un instrument de lucru, la fel ca un editor de text sau un sistem de analiză, și nu un înlocuitor al jurnalistului. Utilizarea AI nu anulează cerințele de credibilitate, acuratețe, independență editorială, respectarea vieții private și interzicerea discriminării.

5. Ce facem cu ajutorul AI

5.1. În texte

Putem folosi AI pentru:

- generarea de idei și ipoteze pe o anumită temă;
- pregătirea planurilor preliminare și a structurilor textului;
- reformularea și îmbunătățirea lizibilității fără a altera esența;
- crearea de titluri preliminare, lead-uri și versiuni SEO (cu revizuire ulterioară de către editor);
- traduceri preliminare (corectare obligatorie de către o persoană);
- rezumarea rapoartelor, documentelor și stenogramelor, cu verificarea obligatorie a originalului.

5.2. În elementele vizuale (ilustrații, conținut video)

Putem utiliza AI pentru:

- ilustrații condiționale și metaforice (coperti, imagini abstracte);
- grafică, care evident nu este documentară;
- pentru generarea de clipuri animate sau reconstituirea evenimentelor, dacă filmarea documentară nu este posibilă, iar logica construcției materialului necesită completări vizuale;
- pentru crearea de avataruri virtuale (care pot fi utilizate ca prezentatori sau alte personaje necesare pentru producerea materialului) în videoclipuri și animații. Dacă avatarul este creat după imaginea unei persoane reale, se încheie un acord scris cu această persoană pentru utilizarea imaginii sale în crearea avatarului.

Conținutul vizual creat de AI nu este prezentat ca filmare documentară, nu imită știri sau evenimente reale, iar personajele generate nu sunt prezentate ca persoane reale.

5.3. Audio

Putem utiliza AI pentru:

- podcasturi, în care o parte din replici sau întregul material este citit de o voce sintetizată;
- dublarea textelor;
- dublarea avatarurilor;
- clipuri video pe rețelele sociale.

Conținutul audio creat de AI nu este prezentat ca o înregistrare reală a vorbirii sau a sunetelor, nu imită declarații reale ale oficialilor, evenimente sau dialoguri, iar vocile sintetizate nu sunt prezentate ca voci reale ale oamenilor.

5.4. Marcaj

Toate materialele sau unitățile de conținut care sunt create sau transformate în mod semnificativ cu ajutorul AI sunt marcate în mod corespunzător - a se vedea punctul 7.

5.5. Luarea în considerare a prejudecăților algoritmilor

Jurnaliștii și editorii iau în considerare posibila părtinire a algoritmilor și nu acceptă formulări automate care:

- pot fi discriminatorii sau stereotipice;
- încalcă demnitatea umană;
- contravin principiilor nediscriminării și protecției grupurilor vulnerabile.

6. Ce nu facem

6.1. Nu falsificăm realitatea

- Nu folosim AI pentru a crea sau retușa fotografii, videoclipuri și înregistrări audio documentare astfel încât acestea să poată fi confundate cu imagini reale din știri, oameni, locuri, catastrofe, proteste etc.
- Dacă nu există materiale audio, foto sau video documentare, încercăm în primul rând să alegem alternative: infografice, ilustrații/desene la temă, descrieri textuale.
- Nu creăm cu ajutorul AI imagini realiste, fișiere audio sau video cu participarea unor persoane reale concrete (inclusiv persoane publice), dacă aceste materiale pot fi percepute ca imagini documentare.

6.2. Nu publicăm știri „automate”

- Materialele scrise în întregime de AI, fără participarea umană, nu sunt publicate.
- Fiecare text este editat, verificat și aprobat în final.
- Publicarea automată direct din serviciul AI este interzisă.

6.3. Nu considerăm AI-ul o sursă de fapte

- Orice fapt, cifră, citat sau explicație obținută prin intermediul AI nu este considerată automat veridică.
- Aceste informații nu sunt utilizate până când jurnalistul nu găsește confirmări din surse fiabile/de încredere: documente și date oficiale, baze de date, citate directe, comentarii ale experților etc.

6.4. Nu încărcăm informații confidențiale în serviciile publice de AI

- Nu transmitem serviciilor publice de AI date personale ale surselor, documente interne ale redacției și orice informații care ar putea încălca confidențialitatea, secretul profesional sau cerințele Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.
- Utilizăm numai servicii publice de AI în care regulile de prelucrare a datelor sunt transparente și există posibilitatea de a dezactiva utilizarea datelor noastre pentru instruirea modelelor.
- Dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite sau serviciul contravine legislației privind protecția datelor cu caracter personal, acesta nu este utilizat în activitatea redacțională.

6.5. Lucrăm cu prudență la subiectele sensibile

Printre subiectele sensibile se numără, în special, politica, războaiele și conflictele, sănătatea, finanțele, criminalitatea, instanțele și securitatea.

- În aceste domenii, generarea textului final sau a elementelor vizuale cu ajutorul AI este limitată la maximum.
- AI este utilizată în principal pentru sarcini auxiliare: căutarea formulărilor, structuri preliminare, rezumarea documentelor, corectarea tehnică.
- Formulările finale și accentuările rămân întotdeauna la latitudinea jurnalistului sau editorului.

6.6. Nu folosim AI pentru a ocoli drepturile de autor

- Nu folosim AI pentru a rescrie materiale plătite sau conținut protejat de drepturi de autor, cu scopul de a ocoli restricțiile și de a le prezenta ca fiind conținut propriu.
- Nu generăm cu ajutorul AI conținut care imită în mod evident stiluri recunoscute ale altora (ilustrații, logo-uri, stiluri corporative), dacă acest lucru poate încălca drepturile titularilor de drepturi.
- Când lucrăm cu AI, respectăm drepturile de autor la fel de strict ca și în practica editorială obișnuită.

6.7. Nu amplificăm discriminarea

- Admitem că modelele de AI pot reproduce și intensifica prejudecățile pe criteriul originii, sexului, vârstei, stării de sănătate, religiei, orientării sexuale și altor caracteristici.

- Toate textele și imaginile generate sunt verificate de către oameni.
- Nu publicăm conținut generat de AI care încalcă demnitatea umană sau contravine principiilor nediscriminării și protecției grupurilor vulnerabile.

7. Marcarea materialelor utilizând AI

Ne străduim să fim sinceri cu publicul și transparenți în ceea ce privește utilizarea AI.

7.1. Texte

Materialul este marcat ca fiind creat cu ajutorul AI dacă:

- AI a generat o parte semnificativă a textului – dacă 50% sau mai mult din numărul total de cuvinte din text (fără a lua în considerare titlul și introducerea) a fost generat de AI și utilizat cu o editare umană minimă sau fără nicio editare;
- redacția a luat ca bază rezumatul voluminos al unui document complex sau al unui comunicat de presă, realizat de AI;
- Dacă rezumatul AI constituie baza materialului, peste 50% din textul final.

În astfel de cazuri, se utilizează o formulare de genul:

„Textul a fost pregătit cu ajutorul instrumentelor de inteligență artificială și verificat de redacția [denumirea mass-media]”.

Dacă AI a fost utilizată doar în mod auxiliar (căutarea de idei, sugestii privind structura, verificarea ortografiei, reformulări separate, sugestii de formulare, prelucrarea tehnică a unor seturi mari de date), de obicei nu este necesară o marcă separată.

7.2. Imagini

- Orice imagini create în întregime sau modificate în mod semnificativ de AI (înlocuirea persoanelor, a obiectelor, adăugarea de detalii care nu existau în original sau, dimpotrivă, ștergerea celor existente) sunt marcate ca fiind generate de AI, de exemplu:

„Ilustrație creată cu ajutorul AI”. Se poate specifica modelul exact în care a fost realizată.

- Marcajul este realizat astfel încât cititorul să îl poată observa cu ușurință și nu va fi ascuns în câmpurile tehnice.

7.3. Video

- Orice materiale video și animații create în întregime sau modificate în mod semnificativ (adăugarea sau eliminarea de persoane, detalii, obiecte, înlocuirea feței,

mimica sau mișcările persoanelor reale) cu ajutorul AI sunt marcate ca fiind generate de AI, de exemplu:

„Video/animație creată cu ajutorul AI”. „În acest video sunt utilizate fragmente create cu ajutorul inteligenței artificiale. Cadrele reale și fragmentele AI sunt marcate în subtitrare/titluri”.

„Scena a fost reconstituită cu ajutorul AI”.

Se poate specifica modelul exact în care a fost realizată.

7.4. Audio

- Orice materiale audio (de exemplu, podcasturi, versiuni audio ale textelor, clipuri audio pe rețelele sociale și mesagerii) create sau modificate în mod semnificativ de AI sunt marcate ca fiind generate de AI, de exemplu:

„Această versiune audio a fost creată cu ajutorul unei voci sintetizate (dublaj AI)”.

„În această ediție sunt utilizate fragmente separate, redactate cu ajutorul unei voci sintetizate (AI)”.

„Această ediție conține fragmente create cu ajutorul AI (voce sintetizată)”.

Poate fi precizat modelul AI utilizat.

7.5. Utilizarea avatarului

- Dacă în material există un avatar, acesta este întotdeauna marcat ca utilizare a AI. Indiferent de gradul de participare al avatarului (insertie scurtă, prezentator permanent, personaj în scenariu), publicul trebuie să înțeleagă clar că are în față o imagine virtuală, nu o persoană reală. Pot fi utilizate următoarele formulări:

„Prezentatorul din acest videoclip este un avatar virtual creat cu ajutorul AI”.

„Personajul [nume] este un avatar digital (AI)”.

„Avatarul a fost creat pe baza aspectului/vocii [nume] și este utilizat cu acordul acestuia”.

8. Responsabilitate, executare și feedback

8.1. Fiecare text și material vizual publicat este verificat în final de un jurnalist și/sau editor. Publicarea automată direct din serviciile AI este interzisă.

8.2. Responsabilitatea pentru implementarea și respectarea acestei politici revine redactorului-șef [denumirea mass-media] sau unui angajat împuternicit de acesta. În cazuri complexe sau controversate

(subiecte sensibile, reclamații din partea publicului, îndoieli cu privire la etica utilizării AI), problema este supusă dezbaterii în redacție.

8.3. Pentru erorile și încălcările legate de utilizarea AI răspund redacția și angajații specifici, în conformitate cu contractele de muncă, regulamentele interne și legislația în vigoare a Republicii Moldova.

8.4. Întrebările și observațiile cu privire la utilizarea AI în materialele noastre pot fi trimise la adresa: [indicați date de contact / e-mailul / formularul de feedback].

9. Revizuirea politicii

9.1. Această politică se aplică tuturor angajaților redacției și tuturor persoanelor care lucrează cu [denumirea mass-media] pe bază de contract.

9.2. Politica este revizuită cel puțin o dată pe an sau mai devreme, dacă:

- legislația Republicii Moldova suferă modificări semnificative,
- în Codul deontologic al jurnalistului se adaugă noi prevederi referitoare la AI,
- practica redacției indică necesitatea clarificării sau înăspririi regulilor.

9.3. Versiunea actualizată a politicii va fi publicată pe site-ul [denumirea mass-media] și va intra imediat în vigoare.